

The Abraham Arbesfeld
Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

*Contemporary
Issues in Tumas
Kohanim*

This week's shiurim are
dedicated by
Dan and Linda Forman
in loving memory of
Maurice Forman,
Moshe ben Yehuda Aryeh z"l

Rabbi Eliakim Koenigsberg
May 6, 2012 • יד' אייר תשע"ב

(1) ויקרא פרשת אמור (כא:א)

ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו

(2) רמב"ם הלכות נזירות פרק ה הלכה טז-יז

נטמא למת פעמים הרבה אע"פ שהוא חייב מלקות על כל אחת ואחת לשמים אין בית דין מלקין אותו אלא אחת, ואם התרו בו על כל פעם ופעם והוא מטמא לוקה על כל אחת ואחת.
במה דברים אמורים בשנטמא ופירש וחזר ונגע או נשא או האהיל, אבל אם היה נוגע במת ועדיין המת בידו ונגע במת אחר אינו חייב אלא אחת אע"פ שהתרו בו על כל נגיעה ונגיעה שהרי מחולל ועומד.

(3) ראב"ד שם

טומאה וטומאה אפילו פירש וחזר ונגע פטור והכהנים בזמן הזה טמאי מת הן ועוד אין עליהן חיוב טומאה והמחייב אותם עליו להביא ראיה.

(4) שולחן ערוך יורה דעה סימן שעב סעיף ב

קברי עובדי כוכבים, נכון ליהזר הכהן מלילך עליהם (מהר"מ ותוס' פ' המקבל) הגה: אע"פ שיש מקילין (רמב"ם והגמ"י בשם ס' יראים) ונכון להחמיר.

(5) ש"ך שם ס"ק ד

אף על פי שיש מקילין - מטעם דכתיב אדם כי ימות באוהל וגו' ואתם קרוים אדם ואין העובדי כוכבים קרוים אדם, אבל במגע ומשא י"א דאפילו המקילים אוסרים וכן נראה דעת ב"י ע"ש

(6) פתחי תשובה שם ס"ק ט

ונכון להחמיר - עי' בדגמ"ר שכתב וז"ל ולדעת הראב"ד פ"ה מנזירות הלכה י"ז דהיכא שכבר טמא שוב אינו מוזהר על הטומאה א"כ כהנים בזה"ז אינם מוזהרין על הטומאה, ואף דלא קי"ל כהראב"ד מ"מ במת עובד כוכבים איכא ס"ס כו', ולכן נלע"ד דמי שרוצה לסמוך בזה להקל לענין טומאת אהל אין מוחין בידו. ושוב כתב דכל מה שכתבתי נמשכתי אחר דברי המל"מ פ"ג מאבל דלדעתו סובר הראב"ד שאין איסור כלל לכהן שכבר נטמא לטמא עצמו אבל עכשיו נתתי אל לבי שאולי לא אמר הראב"ד אלא לענין חיוב מלקות כו' ולכן הדרנא בי מלהתיר לכהן לילך על קברי כו' עכ"ל ע"ש. ועי' בתשו' ח"ס סי' של"ט כתב עליו שלא ירד לעומק והביא דהראב"ד בתמים דעים סי' רל"ו פסק להדיא כהרמב"ם ורוב הפוסקים ע"ש וגם בתשו' הקודמת בד"ה ומ"ש.

(7) שולחן ערוך יורה דעה סימן שע סעיף א

מי שנשברה מפרקתו ורוב בשר עמה, וכן מי שנקרע מגבו כדג, אפילו עדיין הוא חי, חשיב כמת, ומטמא. אבל גוסס, ומי שנשחטו בו ב' סימנים או פצוע פצעים הרבה, אינם מטמאין, עד שתצא נפשם. ומ"מ אסור ליכנס לבית שיש בו גוסס. הגה: ויש מתירין (ר"ן סוף מ"ק ומרדכי פרק אלו מגלחין בשם בה"ג), וטוב להחמיר.

(8) שולחן ערוך יורה דעה סימן שעא סעיף ד

חצר המוקפת זיזין ואכסדראות, וטומאה באחד מהבתים, אם כל פתחי הבתים והחלונות נעולים, טומאה יוצאת לתחת הזיזין והאכסדראות - הגה: והטעם, משום שהואיל וסוף הטומאה לצאת דרך שם, רואין כאילו יצאה, ולכן יש מחמירין לכהנים לילך דרך שער העיר שסוף המת לצאת משם.

(9) שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן קסו

בדבר כהן שצריך לבקר חולה בהאספיטאל אם מותר... הנה האברים הנמצאים בבתי החולים יש למיזל בתר רובא דרובא שהם של נכרים, כי לבד שבמדינתנו הוא רוב נכרים במדה מרובה, הנה רובא דרובא של ישראל אין מרשין לנתח את המת ובלא רשות מהקרובים אסור להם מדינא דמלכותא לעשות נתוח, ואף כשנזדמן

שמרשין הקרובים לעשות נתוח מתנים שיחזירו להם האברים, וממילא איכא רק מיעוטא דמיעוטא דרשעי ישראל שמניחין אף ליקח אבר ממת קרוב שלהם, שלכן מדינא יש למיזל בתר רובא שהם של נכרים שנפסק מעיקר הדין שאין מטמאין באהל. ולכן לצורך גדול יש להתיר לכהן לבקר חולה קרובו כגון מפני צערו הגדול כשהחולה הוא אביו או בנו, ומשום שלום המשפחה כשהם קרובי אשתו וכ"ש כשאשתו חולה שהוא ענין שלום בית וכדומה. אבל יברר מה שאפשר לו אם יש שם עתה מת ישראל ואם א"א לברר יש לסמוך שליכא שם מת ישראל...

10) ש"ך יורה דעה סימן שעא ס"ק א

אסור לכהן ליכנס כו' - כתב הרוקח סימן שס"ו אשת כהן שמעוברת מותרת ליכנס באהל המת דס"ס הוא שמא נפל הוא או שמא נקבה הוא

11) פתחי תשובה שם ס"ק א

ליכנס - עבה"ט בשם הרוקח ועי' במג"א בא"ח סי' שמ"ג ס"ב שהקשה עליו דהרי בלא"ה מותר דטהרה בלועה אינה מיטמא והניח בצ"ע ע"ש

12) שולחן ערוך יורה דעה סימן שסט סעיף א

הכהן מוזהר שלא ליטמא במת, ולא לכל טומאות הפורשות ממנו, ולא לגולל, ולא לדופק, ולא לאבר מן החי שאין בו כדי להעלות ארוכה אם היה מחובר, ולא לאילן המיסך על הארץ וענפיו מובדלים זה מזה וטומאה תחת אחד מהן ואין ידוע תחת איזה, או אבנים היוצאים מהגדר וטומאה תחת אחד מהם ואין ידוע תחת איזה, וכן שדה שנחרש בו קבר ואין ידוע מקומו, וכל ארץ העמים, אסור לכהן ליטמא בהן. הגה: יש אומרים דכהנים אסורים ליטמא לחרב שנטמא במת (כל בו בשם ספר יראים ותשו' רשב"א בשם רבותינו הצרפתים), ויש מקילין (תשובת רשב"א שם בשם הרשב"ד ועיין בתוס' דנזיר באריכות), וכן נהגו להקל ואין נזהרין מזה.

13) ש"ך שם ס"ק א

ולא לאילן כו' - אע"פ שאין כאן אלא ספק טומאה הכהן מוזהר עליו, ומוכח מכאן דאילן המיסך על המת דיכול לעמוד תחת ענפיו שאינם מאהילין על המת, דהרי כאן לא אסר לעמוד תחת האילן אלא מטעם דאינו ידוע תחת איזו, פרישה.

14) תפארת ישראל יבקש דעת

אמנם מתכת כולל ו' מינים, זהב, כסף, נחושת, ברזל, בדיל, ועופרת. נכך כ' רב"א זצוק"ל. ולפע"ד זה לאו דוקא דהרי בעתים הללו מצאו הטבעיי' כמה מיני מתכות חדשים שלא שערום אבותינו. והגם שי"ל שהם כולן בכלל אלו הו' מינים שזכר הגאון זצוק"ל, עכ"פ צ"ל ששם שמות של מתכות הנ"ל הן לאו דוקא, אלא כל הנרקע בפטיש רקועי פחים נקרא מתכות].

15) ט"ז יורה דעה סימן שעא ס"ק ג

ומעשה שהי' בטומאה שהיתה בבית סמוך לבית הכנסת באופן שהיתה נכנסת דרך חלון ביהכ"נ של נשים וצוה מורה אחד לסתום החלון באותו פרוכת קטן שתלוי שם בקרסי הברזל תמיד שהוא לצניעות שתולין אותו שם הנשים בשעה שאינן צריכין לראות ביהכ"נ של אנשים ואמרתי שטעה המורה... דאותו הפרוכת תלוי בטבעות של ברזל נמצא דהברזל עושה הקיום ובהדיא כ' רמב"ם פרק י"ח דטומאת מת אם הגיף א' את הדלת וסמכו במפתח כדי שלא יטמא את הבית וכן אם היה אדם מבפנים או בחוץ סומך את הדלת אם יכול הדלת לעמוד בפני עצמו הבית טהור ואם לאו הבית טמא לפי שהאדם והכלים הוא שחוצץ בפני הטומאה והאדם והכלים מביאין את הטומאה ואינם חוצצין עכ"ל

(16) תלמוד בבלי – מס' עירובין (ל:)

הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל, רבי מטמא, רבי יוסי ברבי יהודה מטהר. במאי קמיפלגי מר סבר אהל זרוק לאו שמיה אהל, ומר סבר אהל זרוק שמיה אהל.

(17) תוספות שם ד"ה ומר סבר

ומר סבר אהל זרוק שמיה אהל - דוקא כשמונח הוי אהל אבל בשעת זריקה אפילו רבי יוסי ברבי יהודה מטמא דבאותה שעה לא חשיב אהל כלל מידי דהוה אעוף פורח ואטלית המנפנת דתנן באהלות (פ"ח מ"ה) דאין מביאין ואין חוצצין